

Paul Richardot

Fragrancia

Traducere din limba franceză de
Liliana Urian

PROLOG

— Aveți un pahar cu apă? întrebă pacientul care acum, ghemuit în fotoliul lui, părea foarte mic.

Hélias, al cărui picior zvâcnea de surescitare, se întoarse spre Alain. Mentorul său aprobă cu un semn din cap și tânărul țâșni spre dozatorul de apă. După ce își goli paharul cu un oftat de mulțumire, pacientul se simți în sfârșit pregătit. Hélias se întoarse la scaunul și la agitația lui. Aceste mișcări compulsive, pe care încercase de nenumărate ori să le controleze, se accentuau când era stresat. Adică mai tot timpul.

— Haideți, vă rog, domnule Durin. Puteți să începeți, îl încurajă Alain pe bărbatul în vârstă, în timp ce-l privea cu creionul suspendat deasupra foi.

Acesta se afundă și mai adânc în fotoliu și închise ochii.

— Astăzi mi-ar plăcea să revăd clasa învățătorului meu. Un adevărat personaj. Amuzant și exigent în același timp. Ne întâmpina în fața intrării, în halatul lui cenușiu, drept ca bradul. Oare cum erau ochelarii lui? Rotunzi. Nu, pătrați.

Pentru o clipă, fața pacientului se crispă.

— Nu-mi mai amintesc exact, dar îl făceau să pară sever. Era totuși cel mai jovial dintre profesori. Glumele întruna. Dar îl respectam. O, da. Acum, lucrurile s-au schimbat. Nepotul meu chiar își tutuiește profesorii. Așa ceva cu siguranță nu s-ar fi întâmplat pe vremea mea...

— Domnule Durin, nu uitați de declanșatorii olfactivi. Este crucial să ne furnizați mai multe amănunte despre mediul ambiant. Aceste detalii sunt esențiale pentru a obține o reconstituire fidelă, îl întrerupse Alain.

Bătrânul își trecu o mână zbârcită peste fața concentrată și reluă:

— Când intram, doi câte doi (mimă scena legănându-și brațul înainte și înapoi), făceam întotdeauna în așa fel încât să fiu lângă Louis. Era cel mai bun prieten al meu. V-am povestit deja despre el. Da, mai mult ca sigur. Cel care a plecat pe lumea cealaltă în somn, acum aproape un an. Așa mi-aș dori să mă duc și eu.

Cu blândețe, Alain își chemă pacientul la ordine.

— Scuzați-mă, când închid ochii, devin vorbăreț. Ce spuneam? Ah, da! Când intram cu Louis în clasă, urcam pe postamentul catedrei și adunam praful de cretă care acoperea scândurile de sub tabla mare, neagră, apoi mergeam și ne ștergeam mâinile albe de spatele colegilor. Ne amuzam copios. Ceea ce îi enerva îngrozitor pe ceilalți.

La auzul acestei descrieri, Alain ridică o sprânceană și se grăbi să aștearnă pe hârtie substanțele chimice odorante. Fără să știe, pacientul tocmai deblocase ședința. Cashmeranul ar evoca de minune ardezia minerală a tablei. Podeaua ceruită ar fi readusă în memorie de o combinație de fenilacetat de metil și cedrol. De ce nu și niște maritima? Nu. Alain șterse ultimul compus. Prea apos, prea marin. Nu îndeajuns de uscat și prăfos. Iris

nitrilul, iată ce va reda cel mai bine acel miros de cretă albă care gădilă nările. Dar practicianul nu terminase încă. În timp ce bătrânul, lansat într-o descriere dezordonată a propriei amintiri, continua să înfățișeze clasa aceea de demult, Alain enumera, analiza și traducea fiecare divagație. Niște pantofi din piele aici, efluviul rece al călimării dincolo, el transforma informația în materie primă și trecea numele esențelor pe hârtie.

Mulțumit de notițele sale, îi făcu semn lui Hélias să se apropie. Tânărul luă lista, dădu ocol biroului și scoase dintr-un dulap toate flacoanele indicate. Fără niciun zgomot, traversă apoi încăperea și se așeză în fața unui blat de lucru aflat în spatele pacientului încă pierdut în peregrinările sale. Acolo, asistentul olfat¹ amestecă diferitele componente într-un pahar Berzelius pus pe o balanță de precizie.

— Era o școală de băieți. Trebuia să aștepti până la sfârșitul zilei, dacă voiai să vezi fetele. Îmi amintesc că aveam o prietenă. Își împărțea bomboanele Zan cu mine. O puștoaică drăguță.

Hélias se întrerupse și își înălță capul în direcția lui Alain. Bomboanele Zan. Tocmai menționase lemnul dulce? Practicianul, care observase reacția asistentului său, îi zâmbi în semn de aprobare. Hélias se ridică dintr-un salt și se întoarse la dulap. Pentru a desăvârși atmosfera olfactivă a amintirii, acest aspect trebuia să apară doar ca o notă subtilă în formulă. În ciuda tonurilor sale verzi cu accente de piele, izobutilchinolina ar fi potrivită.

Odată amestecul terminat, îl diluă în substanța volatilă memorială (SVM), introduse totul într-un nebulizator

¹ În original, *olfate*, specialist în olfacție (N.t.)

și i-l dădu lui Alain. Acesta așteptă liniștit ca pacientul să-și termine povestea, după care îl întrebă.

— Sunteți pregătit?

Buzele tremurânde ale bătrânului murmurară un „da” aproape inaudibil. Alain apăsă pe butonul de pornire a dispozitivului și primele rotocoale de vapori se ridicară din fantă. Apoi i-l întinse pacientului.

— E timpul să vă regăsiți trecutul, zâmbi el.

Fără să mai aștepte, acesta duse obiectul la nas și inspiră adânc. O fracțiune de secundă fu de ajuns pentru ca celulele lui olfactive să capteze moleculele plăcut mirositoare care pluteau în aer. În clipa următoare, cu răsuflarea tăiată, bătrânul avu senzația că alunecă în gol. Un plonjon în abisurile memoriei sale, o călătorie acolo unde nimeni nu se aventurează. În uitare. Era complet scufundat în meandrele creierului său. Mixtura odorantă nu-i trezea doar amintirile, ci și toate emoțiile și senzațiile din trecut. Lipsa de griji, frivolitatea și candoarea copilăriei. Nu era în stare să-și aducă aminte când le simțise ultima oară. Într-o bună zi, pur și simplu dispăruseră din percepțiile sale.

În timp ce hipotalamusul digera informația olfactivă, corpul îi luă foc. O explozie de întâmplări, una mai luminoasă și mai precisă ca alta, se ridicară la suprafață. Detalii care i se păreau pierdute de atâta timp. Grimasele profesorului său când un răspuns era greșit, degetele ca niște cârnăciori ale colegilor care îl înșfăcau de guler când descopereau că fuseseră murdăriți cu praf de cretă, șireturile mereu dezlegate ale lui Louis. Louis și râsul lui care ricoșa de zidurile terenului de joacă. Louis și genunchii lui zgâriați, plini de pământ și sânge. Un val de căldură se răspândi în pânțele bătrânului. Era euforic,

cuprins de extaz. Era din nou copil. Gata cu acest corp veștejit, cu acest corp pe care trecerea neîndurătoare a timpului îl sfrijise și îl încovoiasă. Se simțea dintr-odată etern, impetuos și brav, cum numai copiii pot fi. Cu pieptul bombat în fața viitorului, sfidând cu privirea-i neastâmpărată viața care i se oferea. Dacă tinerețea ar ști, dacă bătrânețea ar putea... Nu. Călcă zicala în picioare, cu pantofii lui de școlar. Dacă bătrânețea și-ar aduce aminte ce era tinerețea. Sufletul îi era inundat de plăcere. Lacrimile i se rostogoleau pe obrajii brăzdați de ani. Era gol și totodată plin, prezent și totuși atât de departe.

Încetul cu încetul, efectele SVM-ului se estompară, luând cu ele și reminiscențele vieții lui de dinainte. Preț de o clipă, îl vizitase copilăria. Când deschise ochii din nou, mirosurile trecutului său dispăruseră. Avea gâtul uscat și ochii umezi. Alain, care se afla lângă el, îi puse o mână liniștitoare pe umăr:

— Bine ați revenit printre noi.

Câteva ore mai târziu, Hélias îl conduse spre ieșire pe ultimul pacient al zilei. Cu toate că nu prea era la curent cu politica locală, îl recunoscuse pe primarul din Le Mans după afișele care împânzeau toate străzile orașului, dar își făcu un punct de onoare din a-l trata pe ales ca pe un necunoscut. Mentorul său îl învățase să se poarte cu cea mai mare discreție: „Cu cât vor renunța mai mult la ceea ce sunt astăzi, cu atât mai mult își vor aminti cine erau ieri“. Un aforism împărtășit în întâlnirile lor rituale de vineri seara, singurul moment din săptămână în care Alain își permitea un pahar de alcool. Lui Hélias îi făcea plăcere să-l însoțească, mai ales că, generos în zvonuri și bârfe, Alain îi dezvăluia cele mai proaspete vești din domeniu, ajutându-l astfel să-și perfecționeze pregătirea informală. Numai că în ziua aceea Hélias se văzu nevoit să renunțe la aceasta. Plecarea lui la centrul olfactiv era programată pentru luni și ținea să lase hârțogăraia adusă la zi.

Situată la primele două etaje ale unei clădiri impozante, această sucursală a companiei Fragranția era administrată doar de ei doi, un personal restrâns, ceea ce îl

obliga pe Hélias să acționeze pe toate fronturile. Curățată sticlăria, controlează dozele de atmosfere și materii prime, se asigură de buna funcționare a nebulizatoarelor, completează agenda și trimise un raport detaliat al nivelurilor de SVM la sediu. Firma-mamă, responsabilă de fabricarea, distribuirea și utilizarea produsului, supraveghea cu cea mai mare rigoare folosirea lui. Esențial în ședințele de transă olfactivă, acest psihotrop era cheia de boltă a întregii companii. Cea mai mică anomalie în raportări ar fi generat o situație dintre cele mai complicate pentru laborator și pentru Alain.

Restul timpului și-l folosi pentru a actualiza fișele pacienților din baza de date. Hélias inventariează una câte una toate amintirile odorante ale săptămânii și le clasifică după numărul de apariții. Spre marea lui uimire, „plimbare pe plajă”, care revenise de mai mult de cinci ori luna aceasta, nu figura în biblioteca acordurilor *prêt-à-sentir*¹. Îi va semnala acest lucru lui Alain înainte de a pleca. În sfârșit, adăugă la fișa domnului Durin atmosfera clasei de altădată. Un pacient înduioșător. Vorbea mult, divaga și mai mult, dar ședințele lui de amintiri olfactive conțineau întotdeauna acea poezie care se ascunde în banal.

După ce termină toate sarcinile, își permite o pauză în sala de așteptare pustie. Alain avea să-l trimită în curând acasă. Va profita de această ocazie pentru a face curat în camera lui înainte de marea plecare. Un gând anxios prinde formă în mintea lui obosită. Și dacă nu se va ridica la înălțimea perioadei de probă? Fragrancia n-ar

¹ Gata de mirosit; substantiv format după modelul lui *prêt-à-porter*, utilizat în modă. (N.t.)

avea de ales și ar trebui să-l concedieze. Oare Alain s-ar supăra pe el? Nu, imposibil. Acest om nu-i dorea decât binele. Hélias oftă și își lăsă capul pe spate. După câteva secunde, poziția îi provocă dureri în ceafă. Se îndreptă și parcurse cu privirea încăperea în care se afla. Era dreptunghiulară, cu tavanul înalt și scăldată în lumină datorită celor două ferestre mari, dar se deosebea de o sală de așteptare obișnuită prin numărul impresionant de vechituri de care era plină. Va trebui să le mai trieze, cu prima ocazie. Abia puteai să-ți croiești drum printre ele.

Alain era un colecționar compulsiv. Păstra totul. Teancuri de ziare înalte cât niște oameni în genunchi zăceau ici și colo pe parchetul vechi ca niște carote sedimentare², martore ale unor epoci succesive. Vaze impozante, umplute până la refuz cu stilouri promoționale, ocupau un loc central, iar sute de cărți poștale din întreaga lume erau lipite peste tot pe pereți. Hélias bănuia că pacienții le trimiteau doar din plăcerea răutăcioasă de a vedea până unde putea să ajungă febra colecționarului. Deocamdată, aceasta se răspândise până în toalete, însă el se temea că n-avea să se oprească acolo. Odată, invitat să bea o cafea la mentorul său, descoperise un sertar înțesat de cutii cu camembert. Așa că din când în când, împreună cu Claudine, soția lui Alain, îi tria lucrurile, fără ca acesta să-și dea seama vreodată de ceva.

Hélias închise ochii. Din cauza stresului provocat de plecare, simțea nevoia să-și limpezească mintea. Inspiră adânc, lăsându-și emoțiile să curgă, un exercițiu pe care

² Probă de rocă, de formă cilindrică, extrasă din sol sau de pe fundul mărilor și oceanelor, pentru a determina structura și caracteristicile straturilor. (N.red.)

obișnuia să-l facă atunci când se simțea anxios. Deodată, soneria de la intrare sfâșie tăcerea. Tresărind violent, Hélias sări din fotoliu și strigă în direcția biroului lui Alain că se ocupă el.

Când deschise ușa, descoperi două matahale îmbrăcate din cap până-n picioare în negru. Făcuseră chiar efortul de-a rămâne cu ochelarii de soare în clădire. Ucenicul olfat recunoscă imediat uniforma monocromă.

— Prezintă-te, îi ordonară ei.

— Hélias Révol, asistentul lui Alain Fisson, se conformă el masându-și ceafa.

Cu un deget butucănos, cel mai scund dintre cei doi îi căută numele printre cele pe care le derula pe ecranul aparatului său, după care ridică privirea, dând verdictul:

— Nu ești autorizat. Mișcă-te din drum.

Apoi forță trecerea cu umărul, iar colegul lui, un adevărat uriaș, îi urmă exemplul. O servietă de aluminiu era prinsă cu cătușe de încheietura lui groasă.

— Unde este olfatul Fisson? răcni primul, scanând împrejurimile pe deasupra ochelarilor lui negri.

— În biroul lui.

— Ce mai aștepți? Du-te după el.

Șocat de duritatea ordinului, Hélias încrămeni.

Matahala din spate se descheie la haină. În zăpăceala lui, tânărul confundă etuiul ochelarilor fixat la cureaua acestuia cu tocul din piele al unui pistol. Respirația i se accelerează și făcu un pas înapoi. Tipul, încântat că în sfârșit accesoriul îi era luat în serios, afișă un rânjel larg. Sub impresia aerului său de *vaquero*³ bătrâior, genul pe care nu l-ai alege nici măcar pentru un western spaghetti,

³ Văcar, cowboy — (în sp. în orig.) (N.t.)

Hélias îi interpretă rictusul drept o amenințare. Vederea i se încețoșă, iar răsuflarea îi deveni sacadată și fierbinte. Frica îl invadează. Emoțiile lui Hélias aveau particularitatea de a fi atât de intense, încât adeseori îi provocau crize. Urma să-și piardă din nou controlul. Era o certitudine. Acest gând fugar nu făcu decât să înrăutățească situația. Anxietatea i se lipi de stern ca o tumoare. Exact ceea ce încerca să evite. Scoase un jeton metalic din buzunar și începu să-l răsucescă între degete. „Liniștește-te, liniștește-te“, murmură el închizând ochii.

— Tocul ochelarilor mei tactici a avut efectul ăsta? Pof-tim! Și tu care mă făceai țărănoi.

Tovarășul lui ridică din umeri.

— Uită-te la el. E tulburat rău.

— Ajunge! interveni Alain ieșind din biroul lui.

Cei doi curieri se opriră brusc.

— Olfat Fisson, avem ordine stricte. Ne...

— Tăceți din gură! urlă el.

Ridică brațele, dând la iveală tatuajul unui trandafir cu patru spini pe încheietura mâinii.

— Și lăsați-mi asistentul în pace, reluă el mai calm.

Scotoci în portofel și le întinse un card negru, pe care aceștia se grăbiră să-l verifice.

— Nu știu de unde vă recrutează Cornélia, dar va trebui să-i zic vreo două vorbe despre criteriile de selecție.

Alain le dădu un cod din cinci cifre. Cătușele se deschiseră cu un clinchet metalic și servieta îi fu înmănată. Olfatul controlă integritatea benzilor de sigilare lipite peste fantă, apoi îi condecie pe cei doi bărbați cu un gest nervos. Hélias își revenea încet-încet.

— Te-ai descurcat foarte bine, îl liniști Alain. Nu te-ai lăsat copleșit.

Își puse mâna peste cea a lui Hélias, oprind brusc învârtirea frenetică a jetonului. Tânărul băgă moneda în buzunar și examinează servieta. Făcu ochii mari. Nu mai văzuse niciodată până atunci o încuietoare biometrică. Alain chicoti.

— Este un protocol nou. Răspunde numai la amprenta mea. Mai exact, cea a degetului mare de la picior. Asta în caz că i-ar trece cuiva prin minte să-mi taie mâna. (Își flutură degetele.) Nu știu de unde le vin ideile astea. Ghicești ce este înăuntru?

— Îmi închipui că substanță volatilă memorială, răspunse tânărul fără să-și ascundă admirația pentru prețiosul lichid.

Alain încuviință.

— Hai. Vino să mă ajuți să deschid chestia asta! Două creiere nu strică!

În același timp, la câteva sute de kilometri distanță, o berlină neagră strălucitoare parca pe o stradă nu departe de primărie. Șoferul opri motorul, lăsă în jos parasolarul și aruncă o privire în oglinda retrovizoare. În spate, șefa lui era absorbită de lectura unui articol.

— Am ajuns, doamnă.

Nora ridică privirea și cercetă împrejurimile. Nimic nu arăta că erau în Melun. Trebuia să-l creadă pe cuvânt.

Scoase o oglindă de buzunar și își verifică înfățișarea. Radios, chipul ei, cel al unei tinere de vreo 30 de ani, nu trăda oboseala acumulată de când ocupa postul. Doar niște cearcăne îi umbreau zona de sub ochi. „Sunt apanajul oamenilor care lucrează“, o asigurase într-o zi măică-sa. Numeroși colegi de-ai ei îi preziseseră că va îmbătrâni înainte de vreme sub ordinele excentricei directoare de la Fragrancia. După cinci ani de servicii bune și loiale, Nora conchise, inspectându-și chipul, că puteau să-și păstreze profețiile pentru ei. Își puse oglinda în geantă și coborî din mașină.